ՆՈՅԵԱՆ ԱՂԱՒՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ — ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1853 — ԹԻՒ 44

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծափառ Ինքնակալը որ ամէն ժամանակ հօրենական սիրով կը խնամէ իւր հաւատարիմ հպատակները, և իւր առատաձեռն սրտին աղդմամբ անդադար կը խորհի անոնց բարեկեցութեանը և հանդարտութեանը ; այս անգամ իբր նոր ապացոյց իւր կայսերական բարեխնամութեանը բարեհաճեցաւ երկար հրովարտակ մը ղրկելու Մեծազօր տէրութեան այլևայլ գաւառներուն մէջ գտնուող կուսակալներուն : Յիշեալ հրովարտակին հետևեալ թարգմանութենէն, յայտնի հասարակութիւնը պիտի տեսնէ որ առատագութ Ինքնակալը կայսերական երկիրներուն մէջ գործոց անյապաղ յառաջ երթալուն և ժողովրդոց հանգստութիւնն ու ապահովութիւնը անվրդով մնալուն համար՝ կուսակալներուն աւելի ընդարձակ իշխանութիւն կը շնորհէ իրենց խնամոցը յանձնուած գաւառներուն վրայ և այս ընդարձակ իշխանութեան հետ մէկ տեղ զանոնք պատասխանատու կը բռնէ իրենց գաւառներուն մէջ պատահելիք որևիցէ անիրաւ գործոց կամ վնասակար եղելութեանց : Համեստ բնակիչները ամէն կերպիւ պաշտպանելու, չարագործները խստութեամբ պատժելու, ստորադաս պաշտօնեաներուն վարմունքը վրայ հսկելու, վերջապէս ամէն բարութիւնները յառաջացընելու և չարութիւնները զսպելու ծանր պարտաւորութիւնը վեհափառ Ինքնակալը զալի(?) կերպիւ կը ճանչընէ իւր պաշտօնեաներուն, և այս պարտաւորութիւնը չը կատարողներուն պատժապարտ ըլլալնին յառաջուց կ'իմացընէ վեհանձն սիրոյ և գորովագութ հօր պէս :

Թարգմանութիւն կայսերական հրովարտակին :

Ընթերցող ապացոյցներով ամենուն աշխարհածանօթ է, որ կայսերական աթոռը նստած օրէս հետէ, բոլոր փափաքս և նպատակս Բարձրագոյն տէրութեանս ամէն երկիրներուն և արդարասէր իշխանութեանս ներքև գտնուող բոլոր հպատակներուն ամենայն կերպիւ սրտի անդորրութիւն և վիճակի բարեկարգութիւնն է : Այս մասին մինչև հիմա այնքան արդար օրէնքներ և կանոններ դրուելով և ամէն կողմը հրատարակուելով՝ փառք և գոհութիւն Աստուծոյ անոնց բարի հետևանքը, այսինքն ժողովրդոց և հպատակաց բարեկեցութիւնը օրէ օր աւելնալու վրայ է : Այսու ամենայնիւ այս մօտերս կայսերական տէրութեանս երկիրներուն քանի մը տեղուանքը բարեկարգութեան և ժողովրդոց հանգստութեան ու ապահովութեան հակառակ դէպքեր տեղի ունենալը իմացուելով, այս անկարգութեան վերնալուն միջոցները ձեռք բերելը հարկաւորեցաւ : Ասոր այս առարկային վրայօք Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանիս մէջ ամէն պարագաները խորհրդակցութիւն ըլլալով, ըստ առում(?) կուսակալ եղող անձը իրեն յանձնուած գաւառին մէջ տեղի ունեցած ամէն տեսակ գործոց տեսուչ, և Բարձրագոյն տէրութեանս կողմէն յատուկ պաշտօնեայ է, և միւս կառավարիչները, տեղակալները՝ միայն կուսակալի տեղակալներ և ստորադաս գործակալներ են, կուսակալը քաղաքական և ելեմտից վերաբերեալ ամէն գործոց կարգադրութեանց հաստատեալ օրէնքը և կայսերական արդարասէր կամքս գիտնալովը՝ անոնց համեմատ բարւոք կառավարելու և ամէն կողմանց հանդարտութիւնն ու ապահովութիւնը հաստատ պահելու հոգւով և մարմնով աշխատիլը իւր պաշտօնին անխուսափելի ամենահարկաւոր պարտաւորութիւնն է : Անոր համար այսուհետև իւրաքանչիւր գաւառի մէջ տեղի ունենալիք բարւոյն և չարին մանրամասն հաշիւը նոյն գաւառի կուսակալէն պիտի հարցանեմ :

Նախ և առաջ՝ Թէպէտ ամէն կուսակալ իւր կառավարութեանը յանձնուած գաւառին նահանգական հրամանատարներէն և տեղակալներէն, և վիճակային կառավարիչներէն և գաւառային աթոռատեղւոյն(?) ժողովոյ անդամներէն և քաղաքական զօրաց գլխաւորներէն և խմբապետներէն և ուրիշ գործակալներէն անոնք որ աղէկ ծառայելու կարողութիւն չունին, առանց որևիցէ օխակալութեան(?) և անձնական շահասիրութեան կամ կողմնապահութեան քննելով և ստուգելով ըստ անկելոյն պաշտօնէ կը զրկէ և կը փոխէ, և զօրական ժողովոյ անդամներէն և ոստիկանութեան գործակալներէն յաջողակները կ'ընտրէ ու զանոնք կը նշանակէ, և կառավարիչները, տեղակալները և ուրիշ ստորադաս պաշտօնեաները ըստ կարգադրութեանց, սկզբանց, օրինաց և կանոնաց անպատշաճ վարմունքով տեսնելու և դատաստան եղած ատեն ինքզինքնին մաքուր հանելիքնուն այսինքն արդար և իրաւ երևելիքնուն խնդրը հանելու չըլլայ նէ, պաշտօննուն զրկելով և անմիջապէս բարեկարգ փոխանորդներ նշանակելով, անոնց որպիսութիւնները կ'իմացունէ ու տեղերնին յարմար պաշտօնեաներու ընտրուիլը և խրկուիլը կը խնդրէ, և դուրս տեղերու կառավարիչներէն ըստ անկելոյն հազար ղուռուշէն աւելի ամսական ռոճիկ ունեցող վիճակներուն հիմայ ասկէց ալ պաշտօնեայ նշանակուելով կը ղրկուի, և յիշեալ գումարէն պակաս ռոճիկ ունեցողները գաւառական աթոռատեղւոյն կամ շրջակայ վիճակներուն երևելիներէն ընտրուելով այս տեղ խմաց կը տրուի և ընտրութիւննին կը հաստատուի . բայց որովհետև, ինչպէս որ վերը բացատրուելու է, յիշեալ կուսակալները այսուհետև բոլորովին պատասխանատուութեան ներքև պիտի մնան, խիստ հարկաւորութիւն չը տեսնուած ժամանակը՝ այս տեղէն կառավարիչ չը նշանակուելով, թէ ռոճիկ ունեցող և թէ առանց ռոճիկի եղող կառավարիչներէն իրաւամբ պաշտօնէ զրկուիլն ու տեղերնին ուրիշները նշանակուիլը հարկաւոր եղածներուն համար հրաման չը խնդրեն ու չը հարցընեն, և կառավարիչը գտնուած վիճակին գանձէն և կամ աղքատաց իրաւունքէն վրան ստակ անցունելու ըլլայ նէ՝ անոր պաշտօն տրուիլը առաջարկող կուսակալին կողմէն հատուցուի, և միայն այս կամ այն պատճառներով անյաջող մարդիկներու պաշտօն չը տրուի և կամ սաէպ սաէպ կառավարիչ չը փոխուի, և մերթ ընդ մերթ նշանակուած կառավարիչներուն հաշիւները նայուելով և վարմունքն ու ընթացքը քննուելով՝ շահասիրութիւննին և կամ կայսերական կամացս հակառակ գործերէն անզգաստութիւննին ստուգուելու ըլլայ, անոնց պատիժը տալու համար հրաման խնդրելու զանգաղութիւն չըլլայ, և այս պայմաններով կուսակալները օրինաց համեմատ յատկութիւններ ունեցող և քիչ շատ փորձուած երևելիներէն և բարձրագոյն տէրութեանս ծառաներէն ըստ տեղեաց ընտրուելով՝ անոնց պաշտօնը 'ի գործ դնելու իմ կայսերական մեծութեանս կողմէն լիակատար իշխանութիւն ունենան . նաև կուսակալները երկիրներուս բարւոք կառավարութեանը և հպատակներուս հանգստութեանը համար՝ իշխանութիւննուն տակը գտնուած գաւառներէն կախեալ վիճակներուն կառավարիչները և ոստիկանութեան գործակալները ու պաշտօնեաները ընտրելու և գործածելու մասին տեղակալներուն իշխանութիւն տալով՝ պէտք եղած ուշադրութիւնները և խուզարկութիւնները 'ի գործ դնել տալէն և ամենևին օրինաց հակառակ վարմունք մը տեղի չունենալուն շուրջանակ մտադրութիւն ընել տալէն ետ չը կենան ու անհոգութիւն չընեն : Այս կերպիւ կուսակալները լիակատար իշխանութիւն և ստորադաս գործակալներուն վարքը ուղղելու կարողութիւն ունենալով՝ ասկէ ետքը պակասութեան մը համար ներումն խնդրելու առիթ չեն կրնար ունենալու . վասն որոյ իրենց յանձնուած երկիրները և յատկապէս եղեռնագործներուն և ապստամբներուն ապաստանուած տեղերը աղէկ պահպանելու և զանոնք վնասներէն ազատ պահելու հոգ պիտի տանին : Իսկ եթէ չարագործները մեծ բազմութեամբ երևան ելլելու ըլլան, իսկոյն գաւառին կանոնաւորեալ ոստիկանութեան գործակալներէն բաւական խումբ մը առնուի, և եթէ անոնք չբաւելու ըլլան՝ կանոնաց համեմատ ժողովով խորհուրդ ըլլալով՝ այն կողմերը գտնուող կայսերական զինուորաց գլխաւորին ձեռքը ժողովոյն վճիռն ու կուսակալին հրամանը տրուի և կանոնաւոր զօրաց խումբ մը առնուելով՝ աւազակներուն վրայ ղրկուի : Եթէ անոնք հնազանդութիւն չընեն ու անձնատուր չըլլան՝ զարնուին, և կենդանի բռնուածները գաւառային ժողովոյն մէջ հարցաքննուելով՝ եթէ մարդասպանութիւն գործած են՝ մեռելոյն ժառանգներուն հետ, կամ ժառանգ չը գտնուած ժամանակը՝ կառավարութեան կողմէն մէկը դատախազ նշանակուելով անոր հետ՝ օրինաւոր դատաստան ըլլալէն ետքը՝ արիւն ընդ արեան (գըսաս) վճիռը տրուելու ըլլայ նէ, պէտք եղածին նայուելու համար հարկաւոր ծանուցագիրը և վճիռը շուտով Բարձրագոյն Դուռը ղրկուի :

Ասկէ զատ՝ եղեռնագործները և մեծ ճանապարհներու մարդասպանները իրենց բռնութեանցը զոհ եղած և վնաս կրած խեղճ բնակիչներուն անձամբ ծանօթ են նէ ալ, անոնք կը վախնան կառավարութեան ձեռքը մատնելու զանոնք, որ չըլլայ թէ աւազակները բռնուելով՝ շղթայակապ աշխատանաց դատապարտուին, և բանտարկութեանցը որոշեալ պայմանաժամը լրանալով օր մը դուրս ելլելնէն ետքը՝ կառավարութեան խմաց տուող անձը սպաննեն . և այս վախերնուն համար՝ խմաց տալը մէկ դի մնայ՝ աւազակաց պահանջած ստակը և ուրիշ բաները տալով՝ անիկայ գաղտնի պահելու ստիպուած ըլլալնին լսած եմ : Ասոր այս տեսակ վնասակար մարդոցմէ ահուդող և վնաս կրող Բարձրագոյն տէրութեանս համեստ հպատակներուն ապահովութիւն և համարձակութիւն տալու համար, ասկէ առաջ ուրիշ անգամ ալ եղածին պէս՝ հաստատ կանոններ դրուելով ամէն կողմերը հրատարակուի որ անանկ եղեռնագործները կենդանի ձեռք անցնին ու մարդասպանութեան համարձակելնին չհաստատուի նէ ալ՝ մէ՛, մինչ ալ ծննդավայրին չդառնալու պայմանով ծովով անցնելու հեռի տեղուանք պիտի աքսորուին : Այս տեսակ չարագործները քաղաքներու, գիւղերու, և անդաստաններու մէջ մնած տեղերնին զանոնք ձեռք բերելու աշխատուած ժամանակը՝ զէնք քաշելով մարդասպանութեան յանդգնած ըլլալնուն համար՝ մեծ ճանապարհներու աւազակներ կը համարուին և անոնց սպաննուիլը օրինօք ներեալ է : Իսկ այնպիսի վնասակար մարդոց մեծագոյն մասը և յատկապէս պարագլուխնին և բնակած տեղերնին քաղաքական կառավարութեան և ժողովրդոց ծանօթ են : Այսպէս ճանչցուած և համբաւաւոր աւազակները իրենց դէմ գացած ոստիկանութեան գործակալներուն վրայ զէնք քաշելու և նետելու չհամարձակին նէ ալ՝ փախչելու ըլլալնին տեսնուելուն պէս, անոնց վնասէն ազատ մնալու համար իսկոյն սպաննուելնին կայսերական կանոնագրիս մէջ ալ յիշատակուած ըլլալով՝ արդար օրինաց և կանոնաց համեմատ գործադրութիւն ըլլայ :

Մնացեալը հետևեալ թերթով :

— Պրուսայի գաւառին նախկին համարակալ Մէհէմէտ Շաքիր էֆէնտին Պոսնայի ընդհանուր համարակալ և գաւառական մեծ ժողովոյն նախագահ անուանեցաւ :

— Պատերազմի նախարարութեան ժողովոյն խորհրդոյ քարտուղար Ահմէտ էֆէնտին, յիշեալ նախարարութեան թղթակցութեան պաշտօնեայ Մէքթուպճի կարգեցաւ :

— Արէֆէի(?) նախկին համարակալ Շաքիր էֆէնտին պատերազմի նախարարութեան ժողովոյն խորհրդոյ քարտուղար անուանեցաւ :

— Սիրօզի տեղակալութիւնը երրորդ աստիճանի պաշտօնեաներէն Սատըք պէյին յանձնուեցաւ :

— Կայսերական թնդանօթարանի բարձր պաշտօնեայ Նամըք փաշայն երկուշաբթի օր Մայրաքաղաքս հասաւ և Բարձրագոյն դուռը գալով՝ Բարձրագահ Փոխարքային, Բարձրագոյն Ատեանի նախագահին և արտաքին գործոց նախարարին այցելութիւն ընելու պատիւ ունեցաւ և ետքը պատերազմի նախարարին գնաց :

— Պարսկաստանի տէրութեան գորապետներէն Հիւսէյին Ալի խանը յիշեալ տէրութեան կողմանէ Կոստանդնուպօլսոյ դեսպան կարգեցաւ :

— Կայսերական տէրութեան գործակատար Աթէնս Նէշէֆ պէյը շաբաթ օր աւստրիական շոգենաւով Մայրաքաղաքս մեկնեցաւ իւր պաշտօնատեղին երթալու, ընկերութեամբ Հասան էֆէնտիի որ Բարձրագոյն դրան Թարգմանատան անդամներէն ըլլալով՝ յիշեալ դեսպանատան մէջ պիտի ծառայէ։

— Օլօսի վիճակին կառավարիչ Հալիլ աղան Կայսերական Տէրութեան գանձուն վերաբերեալ ստակները իւր վրայ անցուցած ըլլալուն համար՝ Արդարութեան բարձրագոյն Ատեանը որոշեց որ յիշեալ կառավարիչը նոյն դրամոյ գումարները անմիջապէս վճարէ և իւր պաշտօնէն զրկուելով՝ վեց ամիս Սինոպ աքսորուի։ Վեհափառ Կայսեր հրովարտակաւ այս որոշումը հաստատուած ըլլալով՝ այս օրերս ՚ի գործ դրուեցաւ։

— Աքրանիշէհր նահանգին մէջ Զահարչէնպէ վիճակին կառավարիչ Մելի փէհլիվանը տեղւոյն բնակիչները առանց վարձուց ծառայեցընելուն և Կայսերական օրինօք հաստատուած տուրքերէն աւելի ստակ անիրաւաբար առնելու չար սովորութիւնը ունենալուն համար՝ իւր պաշտօնէն զրկուելու և Թուրաղանի վիճակը վեց ամիս աքսոր երթալու դատապարտուեցաւ։ Արդարութեան բարձրագոյն Ատեանին որոշմամբը, և այս որոշումը Մեծազօր Սուլթանին հրամանաւ հաստատուելով՝ յիշեալ պատիժը ՚ի գործ դրուեցաւ։

— Վան նահանգին մէջ Նէվահի վիճակին կառավարիչ Հալիլ աղան Կայսերական գանձուն դրամներէն վրան անցուցած ըլլալուն, ստակները անմիջապէս վճարելու, պաշտօնէն զրկուելու և Ախլաթի վիճակը վեցամսեայ աքսորանաց պատիժը կրելու դատապարտուեցաւ։

— Քէօյնօղլի վիճակին բնակիչներէն Հաճի Մուսա, Սալիհ և Ալի էֆէնտիները կառավարչութեան պաշտօնը ձեռք բերելու բաղձանօք վիճակին ժողովուրդը իրար հգելու և կողմնակից շահելու յանդգնած ըլլալնուն համար՝ երկերկու տարի աքսորանաց դատապարտուեցան, և անոնց խորհրդակից կամ գործակից եղողներուն յանցանաց չափը քննելու և պէտք եղած պատիժը ՚ի գործ դնելու պաշտօնը Անգօրայի կուսակալին յանձնուեցաւ։

— Վեհափառ Սուլթանին զօրապետի տեղակալ Իսհէմ փաշայն, և Նորին Մեծութեան խորհրդոյ քարտուղարներէն Սաֆֆէթ էֆէնտին, Մէհմէտ պէյը և Սալիհ էֆէնտին, և սենեկապետներէն Ալի և Իզզէթ էֆէնտիները չորրորդ աստիճանի, և խորհրդոյ քարտուղար Հաքքի պէյն ու սենեկապետ Իշրէֆ աղան հինգերորդ աստիճանի Մէճիտիէ շքանշանը ընկալան։

— Կոստանդնուպոլսոյ Պանքայի կառավարիչները հետեւեալ շրջաբերականը հրատարակեցին Ժուռնալ տը Քօնսթանթինօփլ միջոցաւ։

Կոստանդնուպոլիս 8 յունվարի 1853.

Պարոն . . . . ,

Կայսերական տէրութեան կառավարութիւնը Կոստանդնուպոլսոյ Պանքայի հաշիւներուն վերջանալը որոշած ըլլալուն, պատիւ ունիմք ձեզ իմացունելու որ այսուհետեւ միայն նոյն հաշիւները կարգադրելու պիտի զբաղիմք։

Շրջաբերութեան մէջ գտնուած Պանքայի փոխանակագրութիւնները որոց գումարը ասկէ վեց ամիս առաջ մէկուկէս միլիոն լիրա սթէռլինի կը հասնէր, հիմայ միայն չորս հարիւր հազար լիրա սթէռլինի իջած է, և ասոնց վճարմանը համար Եւրոպա պէտք եղած ստակները բարձրագոյն դրան և Մայրաքաղաքիս հինգ վաճառականաց մէջ տեղի ունեցած պայմանագրով ապահովուեցան։

Մեր Պանքայի տնօրէնութեան վերջը ընկալջիք, Պարոն . . . . մեր յատուկ երախտագիտութիւնը, վստահութեան յարատեւ նշաններուն համար զոր մեզի ցուցիք գլխաւորապէս մեր անցուցած վտանգաւոր և դժուար պարագաներուն մէջ։

Պատիւ ունիմ ողջունելու զձեզ, Պարոն . . . յատուկ ակնածութեամբ։

Ժան Ալէօն
Էմմանուէլ Պալթացցի

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

ԱՆԳՂԻԱ։ Լօնտոն 29 դեկտեմբերի։

Նոր ընտրուած նախարարները ամսոյս 27ին Անգղիոյ խորհրդարանը ներկայացան, ուրտեղ պաշտօնէից նախագահ Լօրտ Ապէրտինը պաշտօնական ատենաբանութեանը մէջ իւր քաղաքական գաղափարները ծանոյց, այսինքն հանդուցեալ հռչակաւոր Սըր Րօպէրթ Փիլի սկզբանցը հետեւելիքը և օտար տէրութեանց հետ խաղաղական սիրով վարուելով՝ միանգամայն ազգին պահպանութեան վրայ հոգալիքը յայտնեց և յաւելցուց թէ՝ ազատականաց գլխաւորներուն հետ միաբանած ըլլալուն՝ Ուիգ և Թօրի կողմնակցութեանց առայժմ միմիայն տարբեր անուններն մնացած է։ Այս խօսքը Անգղիոյ մէջ երկար ժամանակէ հետէ ճշմարիտ դէպք մըն է ալ նէ՝ մինչև հիմայ պաշտօնական կերպիւ ազգային խորհրդարանին մէջ հրապարակաւ յայտնուած չէր։

— Արտաքին գործոց նախարար Լօրտ Ճօն Րըսէլն ալ իւր Լօնտոնի ընտրողներուն պաշտօնական նամակ մը ղրկելով՝ Լօրտ Ապէրտինին իրեն ազատական սկզբանց մեծագոյն մասամբ հաւանութիւն տալը և համաձայնիլը յայտնեց։

— Նորընտիր նախարարաց առաջարկութեամբը Անգղիոյ խորհրդարանին մինչև փետրվարի 10ը գոց մնալը և այն օրը նորէն բացուիլը որոշուեցաւ։

Լօրտ Ապէրտինի, փալմըրսթընի և Րըսէլի ընտրութիւնները նախընթաց թերթով իմացուցինք։ Այս անգամ առնուած լուրերէն կիմանամք նաև որ Միսթր Հէրպէրթը պատերազմական, Միսթր Կրէյհամը ծովային գործոց և Կլատսթօնը ելեմտից նախարար նշանակուեր են։

ԳԱՂՂԻԱ։ Փարիզ 30 դեկտեմբերի։

Վեհափառ Կայսրը ամսոյս 28ին Քօմբիէնէն քաղաքէն Փարիզ վերադարձաւ։

— Կայսերական հրովարտակաւ Ժերօմ Պօնափարթ իշխանը, որ կայսեր հօրեղբայրն է, կայսրութեան ժառանգ նշանակուեցաւ, եթէ Լուի Պօնափարթ զաւակ չունենայ։

— Կայսերական հրամանաւ բանտարկեալ զինուորներէն 560 հոգի ազատութիւն ստացան. ՚ի մահ դատապարտուած 18 անձանց պատիժը բանտարկութեան փոխուեցաւ, 717 ուրիշ բանտարկեալներ ալ կայսերական ներողութեամբ աւելի թեթեւ պատիժ կրելու վճիռը լսելու արժանացան։

— Ռուսիոյ, Աւստրիոյ և Պրուսիոյ դեսպաններն ալ իրենց տէրութեանց կողմէն Գաղղիոյ կայսրութեան հաստատումը ընդունելուն վերաբերեալ նոր վկայագիրները ստացան։

— Գաղղիոյ կայսրութեան վերահաստատումը Յունաստանի կողմէն ալ ընդունուած ըլլալով՝ յիշեալ տէրութեան դեսպան ՚ի Փարիզ Մօրիկօ Մավրոկորտաթօն այս մասին ընդունած նոր վկայագիրները քանի մը օրէն կայսեր ներկայացընելու պատիւ ունենալու է։

— Պապական կառավարութիւնը Գաղղիոյ կայսրութիւնը ընդունած ըլլալով՝ Հռոմայ դեսպան ՚ի Փարիզ Մօնսինիօր Կարիպալտին ստացած նոր վկայագիրները վեհափառ կայսեր մատուցանելու պատիւ ունեցաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱ։ Վիեննա 28 դեկտեմբերի։

Անգղիոյ դեսպան Լօրտ Ուէսթմօրլանտ ամսոյս 23ին Լօնտոնէն Մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

— Վեհափառ Կայսրը հրաման հանեց որ Աւստրիական բանակին հետեւակ, հեծեալ և թնդանօթաձիգ զօրաց թիւը նուազուի ու պակսած հեծեալ զօրաց ձիերը վաճառուին։

Յիշեալ հրամանը գլխաւորաբար Իտալիա գտնուած Աւստրիական բանակին մէջ պիտի ՚ի գործ դրուի։ Այս տնօրէնութիւնը աշխարհիս խաղաղութեան անվրդով մնալուն նոր ապահովութիւն մըն է։

— Հունգարացի յեղափոխականներէն Փօթօքիի կոմսը այս անգամ կայսերական ներողութեան արժանացած ըլլալով՝ իւր գերդաստանին հետ Օսմանեան երկիրները պտըտելու համար ճանապարհորդութիւն պիտի ընէ։

— Ռուսիոյ դեսպան ՚ի Վիեննա Պարօն տը Մէյէնտօրֆը քանի մը օրէն Ս. Պետրսպուրկէն Մայրաքաղաքս կըսպասուի։

— Վեհափառ Կայսրը ամսոյս 24ին Պերլինէն Վիեննա վերադարձաւ։ Ֆրանսուա Ժօզէֆ Աւստրիոյ կայսրներէն առաջինն է որ Պրուսիոյ մայրաքաղաքը այցելութեան գնաց։

ՊՐՈՒՍԻԱ։ Պեռլին 27 դեկտեմբերի։

Ամսոյս 20ին վեհափառ Թագաւորը մեծ հացկերոյթ ըրաւ ՚ի պատիւ Աւստրիոյ Կայսեր, ուր հրաւիրեալ էին տէրութեան պաշտօնեաներն ու երեւելիները, նաև Ռուսաց և Աւստրիոյ դեսպանները։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՔ.

ՆՈՅԵԱՆ ԱՂԱՒՆԻՆ

Ա. Թ.

Աշտանէր Բոլէրբր իւր ։

Մինչ Նորածին տարւոյս ծագէ արշալոյս,
Ի խանձարուրն Վեհից ՚ի տուն Հռոմայ,
Կայտառեալ հրճուի և մանկութիւն գեղաքոյս,
Մինչ ծերութիւն յեց ՚ի ցուպ իւր դողդողջուն,
Օճրկրապիշ աչուըն վերառեալ ամբառնայ
Օրհնել զերկնից Նախախնամող գթութիւն.
Նորափետուր պճնեալ այսօր զուարթանայ
Երկնապարիկ Նոյեան սիրունն Աղաւնի.
Ոչ թէ կանաչք փայլին յոսկի Սովփերայ.
Եւ յարծաթի ճեռցըն կուռ ձակեր առնուլ,
Հնչեն շառաչք ձայն սրտառուչ ցանկալի
Ի լսելիս հայրերըդ բազմահոյլ.
«Այս ՚ի կայտռուս թռուցեալ աշա ՚ի կողից
Կենդանակիր Լաստին մեծի իջանեմ՝
Որ նախ ծփաց յաշխարհակոծ ջուրց յալիս՝
Ի քոյդ Թորգոմ տուն վեհագանց գամ այսօր,
Ընդ համալսեաց պարել երասն Ճոխաձեմ,
Եւ աւետել բարեբաստիկ ամանոր.
Օի նախընթաց թռեաւ տարի յաւիտեան,
Ընդ խառնեցաւ յիւր ընկերաց դումարտակ,
Յանդարձ հրաժեշտ տուեալ զոլջոյն բնուն.
Յաներեւոյթ անդէն Նորին արգանդէ
Վերածընեալ նորամարիք ժամանակ
Յաղթանակաւ այսօր ըշխինն յաջորդէ.
Աշխատերագդ իմոց Վեհից առաջի
Նոր իմ այսօր բանան երկինք ասպարէս,
Որ աւուրեան հանդիսացեալ քաջարի
Կանգնել զկորանս մեր հոյակապն հայրենեաց
Ազ՝ պշխ՛ք. ու անմահ պսակք հրաշապէս
Կարկառեցին Զեզ յԱզեհմայեայ դաշանց.
Այսպէս մեն մի կաթիլք քրտանց, զոր հեղուք
Գերահեսցեն զերկինս, պարգեւ հրաշալի,
Օր ոչ կըրեն փառք կենդաղոյս վաղանցիկ.
Այսպէս անուն Ձեր դրոշմեսցի յաւիտեան՝
Ոչ Պարոսեան կճեայ յարձանս և ոչ յոսկի
Այլ անմոռաց ՚ի Վէհ Ոգին Հայկական։»
՚ի 1 Յունուարի 1853,

Արմենակ Սուքիաս Յ.
Պալըքանեան ։

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ
ԵՍԼԱՐԱՆԵԱՐԵԱՐ
Ի ԴԱՐՁ ԱՆԱԹԱՆ ՈՐԴԻՈՅՆ

Ա՛ռ դրան փառացդ Տէր Յիսուս
աստուածընկալ տաճարի,
յաշն երեսաց Մեծութեանդ
կամ ձեռնամած առաջի,
«Նստել լռիկ ուշ ՚ի կուրծ
տուեալ հողոյ զերան»
Իջե՛ ՚ի գլուխ գուշակեալ
զոր զողբերգէր Երեմիան.
«Մեղաւորին զի կայ յոյս»
յերկնից նմին գթութեան,
ընդ ՚ի մեղացն առ ՚ի դարձ
յաւուր վրիժուց հատուցման.
Այլ թէ Հաստչիդ ձայնարկու
յաղօթս հարայց ՚ի շրթունս,
դարձեալ նոյն ձայն առաջի
ողբալ ընդ անձին վնասուն.
Այն մեղուցեալ արքային
ողբոց ձայնին ողբակից,
կամաւ ՚ի մահ գթելոյն
ձայն զնորայն կրկնեցից.
Մեղայ մեղայ Տէր ինձէն.
իմոց մեղաց Ինք վկայ,
եւ վատ գնացից անօրէն
երբէք կշիռ չափ չկայ.
Մեղայ յերկինս Մեղայ քեզ
իբրու որդւոյն անառակ
գթոյդ ՚ի ծոց հայրական
դառնամ դարձեալ յուսս արագ.
Այն հեկեկանքն աղեկեզ
տխուր ՚ի դէմս բիւր ողբով,
սիրոյդ սրբոյ ՚ի սեղան
տարածանիմ հառաչով.
Զեմ արժանի Հայր գ՚ած,
կոչել որդի ոչ միայն
քում ծառայիցդ ՚ի սակի
այլև վարձկան ապարան.
Ո՛չ այն նըզիւրք մեղաց տիպ՝
ո՛չ զիս ՚ի քէն օտարեցին,
յասսեացս ՚ի սէր պաղեալ
իբրև խողիցն ՚ի տղմին.
Այա իբրև սովալլուկ
զեղջ յիս արկեալ մաշեալ խէժ,
քանի՛ք առ հօրդ ընդ յարկաւ
կան հացալիցք ընչաւէտ.
Ես միայնակ օտարոյն
զիս հայրենեաց գաւառէն,
արքանեկեալ խրատու
ելի կենաց յաշխարհէն.
Օանցուկ թողեալ արահետ
լայն ընթացայ պղղոտայ.
որ ծայր է վիհ կորստեան,
հոգեկորոյս անէրկրոյ.
Առ թշնամին զիմագրաւ
անձին եղէ մատնտաւ,
որ զիմ ամբոց պատնիշօք
զօրօք պատէր աչարկու.
Երկտասան ամաց ՚ի լուսին
զամուր ամրոյս իմ նդեալ,
նստայ հսկել պաշտօնն
յաւուրց բազմաց յիմ պաշար.
Գիշերն ՚ի գլուխ աղօթիւք
զօրս յարուցի ՚ի ռազմին,
պահ՝ արքունեացս՝ ուր գանձ
գերաշխարհիկ պատանին.
Շուրջ պահպանիս հսկէին
յաշտարակացն ՚ի ծայրէ,
գիշեր ծերեկ թշնամւոյն
գիտէին մուտս ՚ի բացէ.
Բանակս ողջոյն էր հլու
գունդս իշխանել արքային,
՚ի մի հրաման զտեղի
ընդ արագ հանդիսին.
Կուռ պղնձի էր պարիսպս
անխոց նետից յաւնողին,
զրանդիքն աղխեալ զարամուր
իւ տէգ փշեր եւ փքեն.
Քանիցս գայր թշնամին
թնդանօ՜ք եալ ՚ի պայքար,
այլ նետք անդրէն յիւր ձեռին.
դառնայր ՚ի սիրտ չարաչար.
Նիւբիցս յաւէտ փորձեաց փորձ
մինչև լքաւ ոյժ ձեռին,
լքան և զօրք գասալիք
ոչ մուտք ոչ ելք ոչ դուռն.
Օի ես բարձուստ ձեռնամբարձ
հարկանէի զփող նշան,
զօրքս ընդ զօրուն մրցեցան
դրօշակ բացեալ յաղթութեան.
Յերկծուէն պարզուած ծիածան
յօդոց մեղմիկ ծածանէր,
յըսպիտակ կապոյտ ու դեղին
՚ի գոյն կարմիր հարկանէր.
Յերեան ՚ի մի Խռանձին
երկնից Պետին դէմս ունէր,
յոր զօրութիւն զօրքս ամեն
զինուորէին անվեհեր.
Իմ թշնամւոյ մեծ գնդին
յամէն մարտի աչ ընկէց,
որպէս երբեմն զնոսին
շանթիք երկնից վայրընկեց.
Տեսեալ հեռուստ անձնապուրծ
լքանէին զինաթափ,
մերձ պարսպիս տալ զմարտ
չիշխէին բնաւ մտախումբ.
Իբրև յամրոցս աշտարակ
՚ի լեռ թեթեւ փողփողէր,
եւ դէտք զպարձունս առ նովաւ
փողոցն ՚ի ձայն ՚ի գիշեր.
Այն թշնամեաց մեծ ճամբար
մարտիւ ընդդէմ չէին ՚ի վէգ,
այն մեծ բանակ մեծ փաղանգ
թագչէր յինէն սրտաբեկ,
Օի յայր ՚ի ձեռն ես էի
զօրագլուխ բանակիս՝
նա հաշտ ունէր մեծ զարքայն
տիրող երկնից և երկրիս.
Իմոց կամաց զօրքս ամէն
իմոց կամաց անսարկի,
՚ի թշնամին մարտադիր
սուրայր ընդդէմ չեշտակի.

Յիշեալ հացկերոյթին Թագաւորն ու Կայսրը իրարու և Աւստրիոյ Կայսեր կենաց գինի խմելով բարեմաղթութիւններ, և երից տէրութեանց միաբանական սիրոյն վրայ կարճ բայց նշանաւոր ատենաբանութիւններ ըրին:

— Աւստրիոյ Կայսեր այցելութեանը համար մեծ զօրահանդէսներ և ուրախութիւններ եղան: Երիտասարդ Ինքնակալը ամեն տեղ հասարակութեան կողմէն սիրոյ նշաններ տեսաւ: Կեցցէ՛ մաղթանքը ամենուն բերնէն սրտով կը հնչէր թէ Կայսեր և թէ Թագաւորին համար:

— Մայիս 21ին Փրանսուա Ժօզէֆ մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Վիեննա դառնալու:

— Ռուսիոյ տէրութիւնը Գաղղիոյ կայսերութեան վերահաստատումը ընդունելով՝ Փարիզ գտնուող իւր դեսպանին նոր վկայագիրներ ուղարկեց:

— Ռուսիոյ Լեհաստանի մէջ այս տարուան զօրագրութիւնը ամսոյս 16ին գիշեր ատեն կատարեցաւ: Այս անօրէնութիւնը Ռուսիոյ և Գերմանիոյ ուրիշ երկիրներուն մէջ եղածին պէս չէ, ինչու որ այն երկիրներուն մէջ չափահաս երիտասարդները յօժար կամօք կերթան զինուոր գրուելու: Իսկ Ռուսիոյ Լեհաստանի մէջ զօրագրութեան համար որոշուած ժամանակը գաղտնի կը պահուի ու կէս գիշերուան ժամանակ յանկարծ կըսկսուի և մինչև առաւօտ կը լմննայ: Տէրութեան գործակալները զինուոր գրուած մարդիկը պառկած տեղերնուն կէս գիշերին կը վերցընեն ու զինուորաց բնակարանը կը տանին:

Հարուստ մարդիկը իրենց տեղը ստակով մարդ կը գտնեն կուտան, բայց դրամական միջոցներ չունեցողները ինչպէս ալ պահուըտին՝ քիչ կամ շատ ժամանակի մէջ ձեռք կանցնին:

ԻՏԱԼԻԱ: Հռովմայ բնակչաց տասնամեայ վիճակագրութիւնը Մաներս 'ի պաշտօնէ հրատարակուեցաւ, յորմէ կիմացուի թէ յիշեալ մայրաքաղաքին բնակչաց թիւը որ 1843ին 162,406 էր, 1852ին 175,838ի հասեր է. այս վերջին տարուոյն մէջ 3,802 մանչ և 2,856 աղջիկ ծներ, 3,044 այր և 2,027 կանայք մեռեր են, ու 1,470 ամուսնութիւն պատահեր է:

Լոմպարտիոյ երկիրներէն Մէսթրէի քաղաքէն մինչև Թրեվիզօ և Վերոնայէն մինչև Մանթօվա երկաթուղեաց շինութիւնը լմնցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Իւսկիւտարու սուրբ Խաչ Եկեղեցւոյ դպրատան անուամբ վիճակահանութեան վրայօք անցեալ շաբաթ գրած յօդուածնուս մէջ՝ սխալմամբ ըսեր էինք թէ վիճակը որու անուան ելլանէ, վաստըկած հարիւր հազար ղուռուշէն 50,000ը դըպրատան պիտի տայ և իրաւունք պիտի ունենայ մնացեալ յիսուն հազարը իրեն սեպհականելու: Եւ այս սխալը ուրախութեամբ կը փութամք ուղղելու, ինչու որ յիշեալ վիճակահանութեան պայմանները բաժանորդաց աւելի շահաւէտ ըլլալուն՝ կը յուսամք որ պէտք եղած թիւը շուտով լեցուի:

Վիճակահանութիւնը ինչպէս որ գըրած էինք 4,000 բաժին է ամեն մէկ բաժինը 25ական ղուռուշ է, որ 100,000 ղուռուշ կընէ. բայց այս գումարէն դըպրատան տրուելու գումարը հանուելով՝ մնացեալ 50,000ը չորս մաս պիտի բաժնուի, և չորս անգամ վիճակաւ պիտի քաշուի: Այս կերպով մէկ ստորագրութիւն ունեցողը՝ մէկէն յոյսը չի կտրեր, թէ որ առաջի անգամին իրեն չելլէ. ինչու որ երկրորդ, երրորդ, չորրորդ յոյս ալ ունի, բայց այս տարբերութեամբ. Առաջին անգամին որու որ ելլէ 25,000 ղուռուշ է բաժինը: Երկրորդ անգամ որու որ ելլէ 12,500: Երրորդինը 7,500. և չորրորդինը 5,000: Եւ այսպէս մէկ բաժին ստորագրուողը 4 անգամի յոյս ունի. երկու ունեցողը 8 անգամի. երեքը 12 անգամի և այլն:

Աս ալ կայ որ, առաջին անգամ որու որ ելլէ նէ, 25,000ը առնելէն ետքը, դարձեալ միւս անգամներուն վրայ ալ յոյս ունի. կրնայ որ միւս բաժիններէն մէկն ալ անոր ելլէ. և այն ալ դարձեալ անոր իրաւունքն է: Արդէն 1,000ի մօտ բաժին գրուած են, և նշանակեալ թիւը լրանալուն պէս անմիջապէս վիճակահանութիւնը տեղի ունենալու է:

Սուրբ Խաչի դպրատան ընկերութեան ստորագրութեան գինն ալ 60 ղուռուշ է ըսեր էինք, որն որ 62 ½ ղուռուշ ըլլալու էր: Այսինքն թէպէտ ամբողջ ստորագրութիւնը 250 ղուռուշ է, բայց մինչև մէկ քառորդին համար ալ ստորագրուիլ կարելի ըլլալուն՝ աղքատները կամացը յանձնուած է ամբողջ, կէս կամ քառորդը, որ է 250 կամ 125 և կամ 62 ½ դահեկան վճարել, առանց չափ դնելու բարեպաշտ առատաձեռնութեան:

— Այս օրուան թերթիս բանասիրական յօդուածին մէջ գեղեցիկ ողբերգութիւն մը կայ որ Էջմիածինէն շնորհափայլ Տէր Աբէլ դիւանական վարդապետը մեզ ուղարկած էր: Այս ազգասէր անձին բարեհամբաւ անունը յարգոյ ընթերցողաց բաւական ծանօթ ըլլալուն՝ մեր նոր գովեստը աւելորդ կը համարիմք, ուստի և անոր գրածին յարգը ճանչնալու պարտաւորութիւնը բանասիրաց կը յանձնեմք:

— Պօղոս ամիրայն Տատեան Սամաթիոյ հիւանդանոց համար 3,000 դահեկան շնորհեց:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախընթաց թերթով Սէրայ պարոնայի հորձանաց մէջ կայսերական զօրքով լեցուն մակոյկի մը շրջելը և շատերուն խեղդուիլը յիշատակելու տրտմութիւնը ունեցանք: Խեղճալի զինուորներուն օգնութեան հասնող Գաղղիացի և Անգղիացի պատերազմական շոգենաւուց հրամանատարներուն կայսերական տէրութեան կողմէն շնորհակալութիւն մատուցանելու համար արտաքին գործոց տեսուչ վսեմափայլ Աֆէնտին Բարձրագոյն դրան թարգմանատան անդամներէն մէկը ղրկեց, և մենք ալ պարտ կը համարիմք անոնց անունները մէկ մէկ յիշատակել:

Ակուլօ անուն գաղղիական շոգենաւուն նաւակները 4 զինուոր ազատեցին. Մէնլօր շոգենաւունը 3 զինուոր ազատեցին, և 4 ալ անշունչ հանեցին, բայց դժբաղդաբար անկարելի եղաւ զանոնք կենդանացընելը: Օդէսսա անուն Աւստրիոյ շոգենաւուն նաւակները 4 հոգի հանեցին, որոց 1ը միայն կենդանի մնաց. Մինէ շվետացի նաւուն մարդիկը 5 զինուոր ազատեցին. Հանըլէր Հոլանտացի նաւունը՝ 2 հոգի, Եսէօլ Հոլանտացի նաւունը՝ 4 հոգի. Փրոսփ Նորվէգիացի նաւը՝ 7 հոգի. Փէյրութ բրուսիացի նաւը՝ 3 հոգի ազատեցին, և լիման ոստիկանի նաւակն ալ շրջած մակոյկին հասնելով բռնեց զայն և երկու զինուոր կենդանի հանեց:

— Ընշարժ կալուածոց լարձուելու պայմանագրաց տուրքը, որ մինչև հիմայ ոստիկանութեան կողմէն կը հաւաքուէր, մոտերս ձեռքով վարձակալի պիտի յանձնուի՝ ելեմտից նախարարութեան պաշտօնատեղին:

— Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ անցեալ երկուշաբթի օր Միմիքօ գիւղաւանը, որ տարի մը առաջ Տէբէլի խանը դերձակի մը սպանման մասնակից եղած էր (ինչպէս որ անցեալները յիշատակեցինք) իւր գիւղաւան առաջը գլխատեցաւ, և մարմինը երկու օր փողոցը մնաց 'ի տես հասարակութեան:

— Էմիր Ապտիւլ Քատէրը որուն անունը տասնուհինգ տարիէ հետէ աշխարհիս մէջ հռչակեալ է Ալճէրիր Գաղղիացւոց դէմ քաջութեամբ և երկար ատեն յաղթութեամբ պատերազմելուն համար, ինչպէս որ նախընթաց թերթով ծանուցինք, անցեալ ուրբաթ օր Մայրաքաղաքս հասաւ Լապրատօր անուն գաղղիական շոգեշարժ Փրէկաթով Մարսիլիայէն գալով, ուսկից դեկտեմբերի 21ին մեկներ ու Մեսինա հինգ օր և Զմիւռնիա չորս օր մնացեր է: Յիշեալ շոգենաւը նաւահանգիստ մտնելուն պէս՝ Գաղղիոյ դեսպանը իւր թարգմանը ղրկեց Էմիրին երջանիկ գալուստը շնորհաւորելու համար: Շատ չանցաւ, Փրէկաթը 21 թնդանօթ արձակելով Մայրաքաղաքս ողջունեց, և նոյն պատուով ողջունեցաւ: Ետքը Մեծ ծովապետի դրօշակին պատւոյն համար ալ 19 թնդանօթ արձակեց և նոյն կերպով պատուեցաւ: Ուրբաթ օր Էմիրը Թօփհանէի մզկիթէն ելլելէն ետքը՝ Գաղղիոյ դեսպանին այցելութեան գնաց, և շատ սիրով ընդունեցաւ: Գաղղիոյ դեսպանատունէն Էմիրը՝ ընկերակցութեամբ Խալիս Էֆէնտիի, որ Բարձրագոյն դրան թարգմանատան անդամներէն է, Վեհասրիճան Րէյիս իւլ խալամ էֆէնտիին գնաց, և հետը երկար տեսութիւն ընելէն ետքը՝ Բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսին այցելութեան եկաւ, որու սենեկին մէջ ներկայ գտնուեցան նաև պատերազմի նախարարը և Արդարութեան Բարձրագոյն Ատեանին նախագահը, և յետոյ արտաքին գործոց տեսուչին հետ ալ տեսնուելէն ետքը՝ կայսերական տէրութեան կողմէն իրեն ցուցուած մարդասիրութեան համար մեծ երախտագիտութիւնը յայտնելով՝ անկէ մեկնեցաւ ու նորէն շոգենաւը դարձաւ:

Կիրակի կէս օրէն ետքը Գաղղիոյ դեսպանը Ապտիւլ Քատէր Էմիրին այցելութեան

Բանիցս 'ի վէգ ընդ Նմա
յառաջ ընթաց ես մտի,
բիւր մանգ նորա 'ի հողս ինձ
լուծաւ ստիցս առաջի:
Իմ զօրութիւն էր ահեղ
անթիւ հարուածք իմ ձեռին,
յանյաղթ դրօշիս վերամբարձ
յահ սուղանէր թշնամին:
Յոր դէմքն երկրորդ էր նկար
նկար անուանց եօթնաթիւ,
յոր 'ի պաշտօն և 'ի փառս
խոնարհէի երկիւղիւ:
Յայն ես յեցեալ 'ի ծնէ
երբ յաշխարհիս լոյս ածայ,
յայն իմ հաւատ իմ յոյս էր
անընկէլի' առ յապա:
Նմին յատուկ անհաւատ
չկացցէ երբէք արարած,
իմ հաւատոյ այն նշան
յուսոյ սիրոյ առ Աստուած:
Յայն անյեղլի ապաստան
ենեղեցիս զինուորեալ,
որով նեղչիս 'ի կործան
մարտ մղէի անհամար:
Յորչափ ամբարքս լիութեան
զօրաց բաշխէր զերարեկ,
զթշնամին վիշտս յանբաւ
հարկանէին աշարեկ:
Որ զանարիկ ամրոցաւս
շուրջ բանակէր աննկուն,
թէև իմ նետք իմ փքին
տեղայր 'ի զօրն զօր ողջոյն:
Նա յիմ կորուստ բիւր զօրօք
քակել զամուրս դարանէր,
աչացս անդէն առ 'ի խոր
մերթ երեէր մերթ թագչէր:
Զիմ զօրութիւն և զկար
գաղտ լրտեսէր զամենայն,
յիմոցն զզօրոյց գողանայր
հենս արձակեալ յապարան:
Այսպէս անել զիս փակեաց
ամօք բազմօք յիմ քաղաք,
մինչև զինուորքս զինաթափ
դուլ ետ զինուց և բանակ:
Նոյն և համբարքս ակաղձուն
յընթացս ամաց հոլովման,
սպառեցան անպտուղ
անդքս և ամէն անդաստան:
Ընդ սաստկացոյց թշնամին
մարտ պատերազմ զպէսպէս,
շուրջ պարսպաւս փութացոյց
զօրաց խուռոց զհանդէս:
Անօթի և սուրն անտի նետք
անձրևէին տեղատարափ,
բանակս եղեալ այր զարամբ
յահն և 'ի դող 'ի սարսափ:
Առի լոյս սուգ ազաղակ
անտի շառաչք աղեղանց,
աստ սիրտք ամէն 'ի վարան
անդ ձայնք փողոց որնգաց:
Կուռ պատուարացս եղջիւր
ծեծէր հրով թշնամին,
յամէն կուսէ ամրոցիս
բոց փայլականց ցայտէին:
Պարիսպս ողջոյն կայր յերեր
յոր ես միայն անվեհեր,
զօրքս ամենայն 'ի թագուստ
ես ինձ մատնիլ արդ ժամ էր:
Ընդ մինչ լքեալ յուսահատ
ձեռք ընդ ձեռին ուժաթափ,
թողի զճակատ զէնընկէց
արքայս 'ի գահն իւր տագնապ:
Արա բացեալ զդրունս
զէնքս զանձօք համակ սուր,
յողջոյն իջեալ թշնամւոյն
խոնարհէի' անձնատուր:
Նա զիս ածեալ 'ի կապանս
կապանս հազար զիս պրկեաց,
զոտս 'ի շղթայս հաստամուր
զազատութիւնս իմ գերեաց:
Եւ նախ ընդ լիս ուխտ կռեաց
իւրոց կամաց հպատակ,
ապա ընդ դրօշիւ սևաթոյր
անցոյց ողջոյն զիմ բանակ:
Մուտ զիմ ամրոց վեմարդեան
փշրեաց պատուարս պղնձի,
և զաշտարակս երկնաբերձ
հիմնայատակ եդ յերկրի:
Զեղչիւրս բարձանց պետութեանս
հանդէպ քակեաց իմ աչաց,
ըղ սուրբ տեղիս և զվայր
պղծեաց 'ի տես աշխարհաց:
Եւ զդրօշակս եարձէն
անուրբ ձեռօք կողոպտեաց,
յուսոյ սիրոյս առ Աստուած
միակ նշան խաչազգեաց:
Փառս գայիսոն ոսկեհուռ
եւ արքունիքս գերեվա'ր,
ուր շնաշխարհիկն իմ արքայ
կացոյց 'ի յոց գերաշխար:
Իմ եւ նորա արկ ընդ մէջ
ատելութիւն թշնամին,
զի ուխտեցի ես նմա
հնազանդի'լ անձնվէն:
Այսպէսնմին ընդվզեալ
ըմբոստացոյ հրամանին,
զի ապերախտ մատնաւ
ե'ւ արքունեացն ե'ւ գահին:
Ընդ իւր ոսոխն զհաշտութիւն
եդի նմին հակառակ,
այլ զիս որսայր թշնամին
չե'ւ իմ հօղքեն լեալ գիտակ:
Թագաւորեաց ինձ ոսոխն
արբանեկեալ զիս ըղձին,
ընդ մէզ բիւր զիս անցոյց
ընդ փառս սին և հեշտին:
Որովք զիս յիմ Արքայէդ
շեղցոյց յաչաց 'ի գեհեան,
եդ զիս անկո'ս վիհն յանդոյզ
հազար ամեան 'ի կապան:
Զաստուածածնիր լոյս շնորհաց
ինձ 'ի պարգև երկնային,
մերկեաց յինէն զարդ հոգւոյ
լա'ց կո'ծ աշխա'ր ինձ բաժին:
Այս ամենայն 'ի վանդ
հոգւոյս լաբեաց թշնամի,
յա'յպն եւ յառա'կ զիս թողեալ
մերձաւորացս յաշխարհի,
Ապա յարոյց ստան չա'ր
ինձ բիւրաւոր 'ի մարմնի,
նախանձաբե'կ պերճ փառացս
ընկե'ր զեղջա'յր դրացի':
Ընդ դու տէ'ր տէ'ր զմահացուս
թո'ղե'ր լքե'ր 'ի ձեռաց,
բիւր մատնեցեր յանարգանս
զերես դարձեալ 'ի մեղաց:
Ո'հ դաժն որ յիս' չպահեցի
սուրբ զարքունիքս պոռնկեալ,
զարդս և ամէն հանդերձանս
յաւար ետու ցրելխար:
Նոյն յիս արքայ գահուն պետ
ո'ւմ մատն եղէ բանսարկուին,
դարձաւ յինէն լալական
յոյս հատ խնամքս գարձին:
Ընդ անձնիշխան անտերունչ
ա'ջ և ահեա'կ չգիտացի,
ամէն ձայնի ունկնդի'ր
ո'վ զիս խաբեաց' սիրեցի:
Մինչև միակ անուն պերճ
համբաւ փնաղ յաշխարհի,
եւ փա'ռքս եւ շու'ք իմ վսեմ
ողջոյն եղաւ յաւարի:
Այր զաչացուք զիմ կորուստ
որկանէին 'ի խնդիր,
այլ քան զեղբարս առ իս
զանձն դնէին գի'րընտիր:
Որ ինքնահաճ էր ազօք'
զիմ հաց նմա ջամբէի,
եւ այր ագահ սի'րտ հոգի
գանձ զիմ ծածուկ բռնայր:
Եւ որ զինէն խօսէր գաղտ,
սեղանակից էր ինձ միշտ:
այլ այսպիսիքս ինձ յանդէտս
հասակ հասուցին վէտաց վիշտ.

գնաց ի Լոնդրայ շոգենաւուն վրայ, և 19 թընդանօթաց որոտմամբը ընդունուեցաւ : Նոյն երեկոյին Լավալէթի Մարքէզը Գաղղիոյ դեսպանատունը մեծ հացկերոյթ և գիշերուան խընճոյք ըրաւ 'ի պատիւ Նէմիրին :

Երկուշաբթի օր Այա Սօֆիայի և Նէյմուպի մզկիթները տեսնելու գնաց :

Երեքշաբթի օր Ապտիւլ Բաշէրը Չըրաղանի պալատը երթալով՝ Մեծափառ Սուլթանին իւր խոնարհ ակնածութիւնը մատուցանելու պատիւ ունեցաւ , և Նորին Վեհափառութենէն սովորական մարդասիրութեամբ ընդունուեցաւ : Նէմիրը սրտաբուղխ խօսքերով իւր երախտագիտութիւնը յայտնեց Մեծազօր Սուլթանին որ զինքը հիւրընկալելու բարեհաճեցաւ :

Գաղղիոյ կառավարութիւնը Ապտիւլ Բաշէր Նէմիրին հարիւր հազար ֆրանք տարեկան ռոճիկ յատկացուցեր է , և իւր քառասուն , յիսուն հետևակներովը Պրուսա բնակելու և հանգիստ կեանք վարելու համար՝ ամեն պէտք եղած ծախքը յիշեալ տէրութեան գանձէն պիտի վճարուի :

— Գաղղիոյ դեսպանատան թարգմաններէն Մօսիէօ Նիքօլան անցեալ շաբթու մէջ Պրուսա գնաց Ապտիւլ Բաշըրին բնակութեանը համար պէտք եղած կարգադրութիւնները ընելու :

— Հինգշաբթի երեկոյ որ 1853 տարւոյն առաջինն էր , Ռուսիոյ գործակատար Մօսիէօ Օզէրօֆ շքեղ պարահանդէս մը ըրաւ , և օտար տէրութեանց դեսպաններն ու Մայրաքաղաքիս երևելիները , ազնուական երիտասարդները և գեղեցիկ տիկնայք հրաւիրեց :

— Ռուսիոյ դեսպանատան խորհրդական Մօսիէօ Օզէրօֆը , որ դեսպանին բացակայութեամբը առժամանակեայ գործակատարութեան պաշտօնը կը վարէ , յիշեալ տէրութեան ներգործական խորհրդական պաշտօնէի աստիճանը ընկալաւ :

— Աֆիֆ պէյը որ քանի մը ամիս առաջ Երուսաղէմ գացած էր սուրբ տեղեաց վիճաբերեալ պաշտօնով , Իզմիր հասեր է , ուսկից Կոստանդնուպօլիս պիտի գայ մաքրանոցի որոշեալ օրերը լրացընելէն ետքը :

— Անցեալ տարւոյս վերջին գիշերը ժամը եօթն ու կէսին Պուրու Չէշմէի Յունաց պատրիարքարանը այրեցաւ կրակը մէջէն ելլալով . բարեբաղդաբար հրաշէջները անմիջապէս հասան և անդուլ աշխատանօք չը ձգեցին որ հրկիզութիւնը մերձակայ շինուածոց ալ տարածի :

— Թերհալայի նահանգին փրանկօզ գիւղը Խուաշօ անուն մէկու մը տունը եօթն եղեռնագործ մտնելով , զանիկայ եռացեալ ձիթով խարշելէն ետքը՝ մայրն ալ քանի մը տեղէն դանակով վիրաւորեր և տան մէջ գտնուած ծանրագին բաները և պատրաստ դրամը կողոպտեր են : Յիշեալ չարագործներէն չորսը ձերբակալուած՝ այս ոճրոյն Թէոտորի անուն մէկու մը գրգռմամբը գործած ըլլալնին խոստովաներ են , և ըստ արդարութեան օրինաց պէտք եղած պատիժը կրելու համար Մայրաքաղաքս ղրկուած ըլլալով՝ տասնուհինգ տարի Արքունի նաւարանը շղթայակապ աշխատելու դատապարտուեցան :

— Անիծեալ երկու գող մարդու մը տունէն մէկ սնտուկ բաները և 2,500 ղուռուշէն աւելի պատրաստ դրամը կողոպտած ըլլալով , տեղւոյն ոստիկանութեան գործակալներէն բռնուեցան , ու գողցած բաները տէրոջը յանձնելէն ետքը՝ Կոստանդնուպօլիս բերուեցան , ուր տեղ եօթը տարի շղթայիւք կապուած ծանր աշխատանօք ծառայելու վճռով Արքունի նաւարանը ղրկուեցան :

— Սէլանիկէն եկած լուրերէն կ'իմանամք թէ Բարաստաղ ղրկուած կայսերական զօրքը Հ[illegible]քօտրայի մերձակայ Վոտենայի բերդը ապստամբներուն ձեռքէն դեկտեմբերի 24ին առեր են , և Բումէլիի բանակին հրամանատար Նօմէր փաշայի կարգադրութեանց համեմատ՝ անհնազանդ քարաւանշները սաստկապէս պատժեր են : Կը յուսամք որ քիչ օրէն յիշեալ ապստամբներուն բոլորովին հընազանդիլը լսեմք :

— Կայսերական կառավարութեան նոր կարգադրութեանց վերաբերեալ հրովարտակը Սէլանիկ ալ կարդացուեր ու մեծ հաճութեամբ ընդունուեր է , ինչպէս որ նոյնը կը լսեմք ուրիշ քաղաքներէ ալ :

— Յիշեալ քաղաքէն կը գրեն նաև թէ Պօսնայի գաւառին մէջ Պապայի վիճակը կայսերական պահապան զօրքը յոյն քահանայ մը բռներ են , որ վառօդ բեռնաւորած երկու ձի կը տանէր Լարիսայի մօտ տեղուանքը ապստամբներուն բաժնելու համար : Այս վառօդը Սէլանիկ գնուած ըլլալը իմացուելով՝ սաստիկ արգելք եղաւ որ այսուհետև առանց քաղաքական կառավարութեան հրամանագրին՝ մէկու մը վառօդ կամ կապար չը վաճառուի :

— Անցեալ շաբաթ հասած փաղղիական շոգենաւուն ծերունի ճանապարհորդներէն մէկը որ Թինօ կղզէն էր՝ Այի Ստէֆանօյի առջևը զինքը յանկարծ ծովը նետեր է : Շոգենաւուն մարդիկը նաւակով մը անմիջապէս օգնութեան հասնելով՝ ազատեցին զնա : Մարդուն այս զարմանալի ընթացքին պատճառը չէ իմացուեր . բայց կ'երևի թէ առժամանակեայ խելագարութեամբ մը եղած ըլլայ , ուսկից բժշկուեր է ծովու ջրոյն մէջ լողալովը :

— Սիրայէն ամսոյս 5ին կը գրեն թէ վերահաւմբաւ մեծ չարագործները Նանի քաթըրճի , Մէլէմէնլի և Սմէլիօ շալճի Անաստաս օղլու , որոնք կայսերական տէրութեան երկիրներուն մէջ և մանաւանդ Օլիմպոսի շրջակայքը համեստ բնակչաց շատ վնասներ հասուցին , նորէն Թինօսի կղզին ապաստանեցան : Տեղւոյն կառավարութիւնը խոստացեր է , որ եթէ յիշեալ եղեռնագործները այսուհետև համարձակութեամբ վարուելու երաշխաւոր չի տան և ապրուստի բաւական միջոցներ ունենալնին չապացուցանեն , իրենց չպիտի թողլ տայ որ յիշեալ կղզին բնակին : Գովելի հիւրասիրութիւն : Սիւրմէ Թինօսի մէջ երաշխաւոր գտնելը երևելի եղեռնագործներու համար չյուսալի բան մը չէ , և յունաց կառավարութիւնը կը ներէ անոնց անցեալ չարութիւնները , որ նորէն ալ գործելու համարձակութիւն ունենան կամ ուրիշներու ալ չը վախցունելու չար օրինակ ըլլան :

— Շաբաթ օր սոսկալի մարդասպանութիւն մը եղաւ Պէյ օղլու Պալըխ պազարի կողմը : Նորեկլուկ բաներ ծախող (մօտխըթայ) նէապօլիտեցայ մը կինը առաջին այրէն չարագործ զաւակ մը ունէր , որ քանի մը ժամանակէ հետէ իւր անարժան վարուց համար քովերնէն հեռացուցեր էին : Այս չար երիտասարդը հինգշաբթի գիշեր գաղտուկ յիշեալ խանութը կը մտնէ ու իւր մօրը երկրորդ այրը դանակով մը սաստիկ կը վիրաւորէ և կը փախչի : Խեղճը անյոյս վիճակի մէջ է , և հայրասպանը դեռ ձեռք չանցաւ :

— Անցեալ տարի (1851) Սաքսոնիոյ Լէյբցիկ քաղաքը 5,700 տեսակ նոր գրեանք հրատարակուած են և այս տարի (1852) նոյնիսկ մատենից թիւը 6,764ի հասեր ու 62 գրավաճառի կրպակներ աւելցեր է :

— Գերմանական լրագիրներէն Կոլէն ի Օկսպուրկ ըսուած օրագրին գրուածոցը նայելով՝ Պօզնայի կայսերական գաւառը 763 քառակուսի մղոն մակերևոյթ ունի և 810,000 բնակիչ կը պարունակէ . Հէրսէքի գաւառը 300 քառակուսի մղոն տարածութիւն , և 70 հազար մահմէտական , 180,000 յունադաւան և 4,300 պապական բնակիչ ունի :

— Պերլինի թատրոնի ֆէլհարմոնիան (գլխաւոր երգեցող կինը) զինքը պատուհանէն վար նետելով անձնասպանութիւն գործեր է :

—1851ին Գաղղիոյ մէջ գտնուող օրէնսդէտ քարտուղարները (նօթէրները) թուով 9,824 էին և նոյն տարուան մէջ անոնց ձեռօք ստորագրուած պայմանագիրներուն թիւը 3,222,911ի հասեր է . այսինքն վրայ վրայի հաշուելով՝ ամեն մէկերնին 328 պայմանագիր ըստորագրեր են , ինչ առեն 1849ին այս տեսակ պայմանագիրներուն միջակ թիւը 315 , 1848ին 284 և 1847ին 365 եղած էր : (Մոնիթէօր)

—Կառէն տէր Օֆիկօ ըսուած լրագիրը Գաղղիոյ բժշկական վիճակագրութեան վրայօք հետաքրքրական տեղեկութիւններ հրատարակեց , որոնց մէկ մասը Տօքթէօր Ռուայօ գաղղիացւոյն 1853ի բժշկական տարեցոյցին մէջէն առնուած է : Յիշեալ վիճակագրութենէն կ'իմացուի որ Գաղղիայ 35,781,628 բնակիչներուն մէջ 11,217 բժշկութեան մարդապետներ , 7,221 մաքրանոցի պաշտօնեաներ և 5,175 դեղավաճառներ կան . բայց աւելի նշանակութեան արժանին այն է որ Գաղղիոյ մէջ 6,000ի չափ քաղաքներ կը գտնուին որոնց ամեն մէկուն մէջ թէպէտ 2,000էն մինչև 8,000 բընակիչներ կան , բայց ոչ բժիշկ և ոչ դեղավաճառ ունին : Այս քաղաքներուն անուններն որ 1852 տարուան Գաղղիոյ պաշտօնական վիճակագրութենէն կրնան իմացուիլ , շատ հարկաւոր և շահաւէտ են երիտասարդ բժիշկներուն , որոնք շատ անգամ չեն գիտեր ուր երթան իրենց արհեստը բանեցընելու :

— Այս անգամ Հաւրի ձկնորսներէն մէկը աչագին մեծութեամբ արու կէտ (քաշըլոթ պալըղը) մը բռնելով , մեծ աշխատանօք և շատ ծախիւք Փարիզ տարեր է հետաքրքիր հասարակութեան ցուցընելու համար : Յիշեալ կէտը եօթն կամ ութ ամսական է , մարմնոյն երկայնութիւնը 12 մէթր և շրջապատը 5 մէթր է , և ծանրութիւնը 20,000 քիլոկրամ կամ 16,000 օխայի մօտ ; որն որ թէպէտ շատ կ'երևի , բայց մեծ կէտերուն մինչև 70,000 քիլօկրամ կշռելը միտք բերուելու ըլլայ , համեմատութեամբ չը համարուիր :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոստանդնուպօլիս 2 յունվարի :

Արմտեաց առևտրոյ վիճակը միևնոյն յաջողութեան մէջն է . գիները միշտ հաստատ են . բայց Եւրոպական այլոց փոխանակութիւնները առևտրական գործոց քաղը 'ի շատ թողութիւն պատճառեցին : Մարտացորեն և Նաւերու պակասութիւնն ալ այս թողութիւնը աւելցուցած է : Այս շաբթու օտար երկիրներու համար միայն 40 հազար քիլէ Թուրքիոյ կակուղ ցորեն և 20 հազար քիլէ Պէսարապիոյ կարծր ցորեն ծախուեցաւ . Տեղւոյս սպառմանը համար ալ 25 հազար քիլէ կակուղ և կարծր ցորեն գնուեցաւ :

Անցած շաբթուան գիներուն ցուցակը

Կարծր ցորեն	19էն	23½ ղշ.
Կակուղ "	17½էն	21½ "
Մարտացորեն	16էն	17½ "
Գարի	8½էն	9 "
Հաճար	12½էն	13 "
Վարսակ	6¼էն	6½ "

Շտեմարանաց մէջ դեռ կը մնան 40 հազար քիլէ կարծր , 70 հազար քիլէ կակուղ ցորեն , 10 հազար քիլէ մարտացորեն 6 հազար քիլէ գարի և 10 հազար քիլէ հաճար . ընդ ամենը 560,000 քիլէ արմտիք կը գտնուի

ՏԵՍՈՒՉ ԼՐԱԳՐՈՅՍ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ ՍԱՀԱԿ ԱՊՐՕԵԱՆ
Ընդհանուր Խմբագրութեան [illegible]

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ [illegible]
Կոստանդնուպօլիս [illegible]

Որ բանսարկուն յիմ խորհուրդ
հրաւիրէի նախաթոռ ,
արանց վատաց պիղծ քսու
վոհմակ կային յիմ բոլոր :
Որ իմ փառացս ոխայր
քարձ ծուերես համակ չի՛լ ,
ընդ իս իբրու միաշունչ
թուէր վշտացս կարեկցիլ :
Ինձ առ երեսս տայր խորհուրդ
այլ 'ի ծածուկ դաւադի՛ր ,
նա յիս թափել նենգ զամէն
հնարէր բանիւք անպատիր :
Յիմ բան շնորհաց խնդակցէր ,
այլ 'ի սրտին ո՛չ տանէր ,
ճոխ սեղանոյս էր ընկեր ,
իբրու եղբօր 'ի մի սէր ,
Նա զերթ գազան հին աւուրց
գազան չորրորդ այն ահեղ ,
որ յիւր ժանիս ղաղմաց
զանմեղ արիւնըս եհեղ :
Նա՛ և զօրհնս իմ 'ի կուլ
փքայր կորեանց իւր բաշխել :
որք իւր նման տուտն 'ի քարշ
դրանց 'ի դուրս էր շրջել :
Ինձ մերձաւորք հարազատ
ականջ ետուն քսութեան ,
բիւր բարութեանս յիս կուտեալ ,
գնացին յինէն ընդունայն :
Մեծա՛ց փառուց առաջի
արդարութիւնս չյիշեցան ,
գործքս ամէն՝ մի բանիւ
իբրև հողմոյ ցրուեցան :
Որք բարեկամքս համարին
անտեսեցին զիս խայտառ ,
զի տեսին զիս իշխանք՝
տարայր եւ զիս իմ եղբայր :
Եթող զիմ սէր զնախնի
սիրակցութիւն հոգեկան ,
գնաց ուխտեաց դաշնակից
ընդ թշնամիս իմ դաժան :
Երես դարձոյց իբր օտար
իմ սերտ հոգւոյ մտերիմ ,
բանս եդ զինէն ընդ վեհին
լարեալ նախանձ ոխերիմ :
Իսկ որում ես 'ի սպասու
եղէ հնազանդ 'ի սրտի ,
տաղտուկ գործոց 'ի վճար
զանձն տայի յաւուր մի :
Բանիցն քան զիս լե՛հ էր նա
որ ես հրաման լուի ,
զարժանն ածեալ նմին փոխս
իբր Աստուծոյ ծառայի :
Այսպէս զողջ իմ բանսարկուն
թուլեաց յիւր խարս 'ի ճարպիկ ,
յորդոյ ընդ իս ոսոխ չար
զաւուրս գերեաց խաղաղիկ :
Նա ընդ նեղչիս միաշունչ
զիս նեղէին 'ի նանիր ,
եւ ագռաւուց սեաւ զոլիր
լեալ ինձ անդուլ վրէժխնդիր :
Նա մինչ զամէն մերկացայ
զգեալ շնորհաց համայն ձիր ,
անդ և ողջոյն բարեկամքս
մատամբ չեղեն անձնադիր :
Ապա դարձայ յիշեցի
կենդանութեան իմ զարքայ ,
նմին միայն ջերմ սպաս
տարայց այժմիկ և յապա :
Նորին անմահ պետութեան
խոնարհագէմ յոտս անկայ ,
"յիմոց չարեաց ես դարձայ
ընկա՛լ զդարձս և մեղայ "
Ընդ գոչեցի շա՛տ լացի
յաղթեալ զխնուլս անաւագ ,
յիւր սուրբ օրէնս և հրաման
ուխտեմ պահել զիմ քաղաք .
Գիշեր ցերեկ պարսպացս
յաղօթս 'ի պահս հսկեցի ,
հնդեակ զօրօք հանապազ
թշնամւոյն մուտս գիտէի :
Շտեմարանք ցորենոյ . . . .
առատ արդիւնքն 'ի համբար ,
եւ բերք երկրիս ճոխ 'ի հունձ
ժողովեցի ինձ նպար :
Օ՜հ մի՛ յոր զիս նեղութեան
պաշարեսցէ՛ թշնամին ,
անբաւ ածեալ ինձ սպաս
պարհօրեսցէ՛ 'ի սովմին :
Անդէն դրօշակս անազօտ
ուխտին իմոյ սուրբ տուանդ ,
երկծուէն սփռեալ 'ի փողփող
որպէս յերեկն և յեռանդ :
Օրդ արեգակնք յիմում տան
արփիացեալք քաղաքիս ,
նոյն դատաւորք անաչառ
նստին դատել գործոց յիս :
Որովք ուրախ հանապազ
աքքա՛յս վարի ընդ իս հաշտ ,
որ զիս եդիտ իւր զահին
հնազանդ հլու բարեպաշտ :
Այլ որ անհաշտ թշնամիս
սուզան յանդունդ կորստեան ,
տեսեալ զիմ միտս հաստատուն
չեղե՛ւ այլ յիս ձեռնամուխ :
Գոռ՛ձ հայեաց յիս մի որքայ
վերոյ ամպոց որ զնես գահ ,
ձե՛ռն ձգեա եօթնազօր
իմ պետութեանս ունել պահ :
Ահա՛ զգնացիւքս իմ նախկին
այսպէս ապա՛խտ արարի ,
եւ դարձս 'ի պահ քաղաքիս
քեզ զամենայն պատմեցի :
Քեզ յանձն առնեմ քո՛ ձեռին
քեզ զիմ քաղաք բնութեան ,
մի տիրեսցէ բանսարկու
հոգւոյս գահին յաւիտեան :
Մի՛ զդրօշակս նա յաւե՛
կրկին առցէ՛ 'ի ձեռաց ,
որով զհոգւոյս կապտեսցէ
զարդ և հանդերձ ըզփառաց :
Դու զօրացո՛ իմ զնդին
զօրքս զինուդ զօրացո՛ ,
որ քեւ պարտեալ զթշնամին
յանդարձ զկահդ հաւատոյ :
Ընկա՛լ զտօնեալս տարագիր
բիւր քանքարոց պարտական ,
աճա՛ առ ոտս պաղատիմ
շնորհեա՛ շնորհդ գթութեան :
Եւ ընդ առաջ իմ դարձին
յոր Աւետեա՛ յուսացայ ,
զծիրանին իմ նախկին
զգեցուցես աներկբայ :
Օրհնութի՛ւն 'ի նշան
անդրէն առ իս գթութեան ,
ձեռացս տո՛ւր ազատեղ
'ի չար գործոց սրբութեան :
Որպէս զդուն մերկութեան
անդրէն կօշիկս դէմ օծին
յանդիպիզ միզացն առ 'ի դարձն
ուղղել զգնացս 'ի յերկին .